

Dokument nr. 8:87

(2003-2004)

Privat forslag fra stortingsrepresentantene Kristin Halvorsen, Øystein Djupedal og Kjetil Bjørklund

Forslag fra stortingsrepresentantene Kristin Halvorsen, Øystein Djupedal og Kjetil Bjørklund om at Norge skal gå inn for våpenembargo og andre former for sanksjoner mot Israel, og bidra til en internasjonal debatt om dette

Til Stortinget

BAKGRUNN

En rekke FN-resolusjoner, blant andre 242 (1967), 338 (1973), 446 (1979), 1322 (2000), 1397 (2002), 1402 (2002), 1403 (2002), 1405 (2002), 1435 (2002), 1515 (2003), 1544 (2004) gir Israel pålegg om å trekke seg ut av de okkuperte områdene, understreker Genèvekonvensjonens bestemmelser eller retter kross kritikk mot Israel. Resolusjon 476 (1980) retter kritikk mot de israelske tiltakene for å endre Jerusalems status, herunder annekasjonen av Øst-Jerusalem.

Fjerde Genèvekonvensjon stadfester at en okkupasjonsmakt ikke har lov til å bosette egen sivilbefolkning i okkuperte områder. De israelske bosettingene i de okkuperte områder er derfor folkerettsstridige, noe som ble understreket av utenriksminister Jan Petersen i svar på spørsmål fra Kristin Halvorsen i Stortinget den 9. januar 2002.

I svar til samme representant 10. juni 2002 bekreftet utenriksministeren at det etter Regjeringens oppfatning i utgangspunktet foreligger en formell rett til å tilbakevende for de palestinske flyktningene, noe Israel har stilt seg avvisende til. Resolusjon 194 (1948) fra FNs generalforsamling, artikkel 11 gir de palestinske flyktninger som ønsker det, rett til å "vende tilbake til sine hjem". Fjerde Genèvekonvensjons art. 49, samt alminnelig folkerett, innebærer at en stat ikke lovlig kan utdrive en befolkning som er under

dens kontroll, slik det skjedde under etablering av staten Israel. De palestinske flyktningene utgjør verdens eldste og største flyktningbefolkning. Nærmere fire millioner er registrert av FN som flyktninger. En stor andel av disse lever i fattigdom. Israel har fraskrevet seg ansvar for disse flyktningene, og nekter dem tilbakevendning.

Den israelske regjeringen viser få tegn til å ville etterkomme FNs resolusjoner, eller henstillinger fra en rekke land og organisasjoner om å endre sin folkerettsstridige praksis. Det gis svært få signaler fra Israelske myndigheter som tyder på vilje til forhandlinger.

Situasjonen i Midtøsten må nå karakteriseres som svært alvorlig både når det gjelder graden av politisk fastlåsthed, når det gjelder sikkerhetssituasjonen for befolkningen på begge sider av konflikten, den sosiale og økonomiske situasjonen i de okkuperte områdene, og situasjonen for de palestinske selvstyremyndighetene. Den palestinske presidenten Yassir Arafat har i to år vært fratatt sin bevegelserfrihet.

Ikke bare skaper en stadig mer tilspisset konflikt mange problemer for innbyggerne i de okkuperte områdene og Israel, men konflikten bidrar også til ustabilitet i hele regionen. Konflikten har konsekvenser for internasjonal fred og sikkerhet, blant annet ved at den internasjonale kampen mot terror er avhengig av at denne konflikten løses.

Forslagsstillerne mener at det i tillegg til diplomatiske og politiske bestrebelser er nødvendig at Israel møter sanksjoner fra det internasjonale samfunnet dersom de ikke endrer sin politikk.

For å komme fram til en rettferdig løsning som kan lede til varig fred bør det internasjonale samfunnet legge økt press på Israel for at Israel i større grad skal godta palestinernes formelle rettigheter som et gitt utgangspunkt for forhandlingene.

Forslagsstillerne understreker at en endelig løs-

ning for konflikten i Midtøsten må oppnås gjennom forhandlinger, men at det i dag synes nødvendig å legge press på Israel for å få en økt vilje til forhandlinger. Forslagsstillerne mener derfor at det både av hensyn til å bringe bevegelse i fredsprosessen i Midtøsten, og av hensynet til respekten for folkeretten, er nødvendig å reise en internasjonal debatt om sanksjoner mot Israel.

Det siste tiåret har Sikkerhetsrådet vedtatt sanksjoner mot en rekke land når diplomatiske virkemidler ikke har ført fram: mot Irak, eks-Jugoslavia, Libya, Haiti, Liberia, Rwanda, Somalia, UNITA-styrkene i Angola, Sudan, Sierra Leone, Afghanistan, Eritrea og Etiopia. Israel har gjennom årene gjort seg skyldig i omfattende brudd på folkeretten, men har aldri blitt sanksjonert på noen systematisk måte fra det internasjonale samfunnet. Det at de land som opptrer i strid med folkeretten møtes med så ulike reaksjoner, oppfattes av mange som at en har å gjøre med "doble standarder" og bidrar til å undergrave landenes respekt for FN.

Mot Irak ble det i perioden 1991-2003 innført svært omfattende økonomiske sanksjoner uten at dette ga synlige resultater i positiv retning. Erfaringene fra dette sanksjonsregimet viser at det er viktig at sanksjoner er målrettede, og rammer den politiske og økonomiske eliten som står ansvarlig for handlingene det internasjonale samfunnet ønsker å sanksjonere. Generelt viser erfaringene med økonomiske sanksjoner at de har større virkning i velstående demokratier enn fattige diktaturer.

Under apartheidregimet i Sør-Afrika vedtok FNs sikkerhetsråd omfattende sanksjoner. Det er en utbredt oppfatning at sanksjonene bidro til å velte apar-

theid-regimet, ikke minst på grunn av det internasjonale politiske fokuset sanksjonene bidro til.

Ulike former for forbrukerboikotter er initiert i en rekke land. Forslagsstillerne støtter slike initiativ som et uttrykk for folkelig protest mot den urett som israelske myndigheter er ansvarlig for. Forslagsstillerne mener at statlige sanksjoner bør samordnes internasjonalt, og at det er ønskelig med mandat fra FN, dersom sanksjonene er omfattende. Enkelte statlige tiltak mener forslagsstillerne likevel det er nødvendig å gjennomføre uavhengig av hvilken internasjonal samordning man vil lykkes i å få til. Dette er i første rekke stans i import og eksport av forsvarsmateriell til Israel fordi dette medfører en støtte til et militært apparat som Israel i dag bruker på en svært brutal og ofte folkerettsstridig måte. Det vises i denne sammenheng til at Israel omfattes av det norske eksportforbudet mot eksport av våpen og forsvarsmateriell til land i krig, men at Forsvaret de siste årene har gjort en rekke innkjøp av forsvarsmateriell fra Israel.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber Regjeringen stanse alle kjøp av forsvarsmateriell fra Israel.
2. Stortinget ber Regjeringen foreslå en internasjonal våpenembargo mot Israel.
3. Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til en debatt om økonomiske sanksjoner mot Israel under FNs generalforsamling 2004.

16. juni 2004